

»λεσα μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα. Ἡ
 »κροάσθη τῆς ἀναγνώσεως, δι' ἄλλου γενομένης,
 »τῶν ἀρίστων περὶ φυσικῆς καὶ περὶ φυσικῆς ἱ-
 »στορίας συγγραμμάτων. Ἀναγνώστην εἶχον τὸν
 »ὑπέρτερον μου, τὸν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Vaud Φραγ-
 »κίσκον Burnens, ὅστις παραδόξως ἐνδιεφέρετο
 »εἰς ὅ,τι μὲ ἀνεγίνωσκε. Ἐκρίνα ταχέως, ἐκ τῶν
 »ἐπὶ τῶν ἀναγνώσεών μας κρίσεών του καὶ ἐκ
 »τῶν ἐπ' αὐτῶν συμπερασμάτων του, ὅτι ἐνόε-
 »αυτὰς ὅσον καὶ ἐγὼ, καὶ ὅτι ἐκ γενετῆς ἐκέ-
 »κνητο τὴν πρὸς τὸ παρατηρεῖν ἰκανότητα. . .
 »Ὅτε δὲ ἡ σειρὰ τῶν μελετῶν μου μ' ἔφεραν εἰς
 »τὰς ὀραίας παρατηρήσεις τοῦ Ρεωμύρου περὶ τῶν
 »μελισσῶν, εὗρον ἐν τῷ συγγράμματι ἐκεῖνον τό-
 »σον καλῶς προσχεδιασμένα πειράματα, καὶ πα-
 »ρατηρήσεις γενομένης μετὰ τσαύτης τέχνης
 »καὶ περισκέψεως, ὅστε ἀπεράσιστα νὰ μελετή-
 »σω ἰδιαιτέρως τὸν περιώνυμον ἐκεῖνον συγγρα-
 »φῆκ, ἵνα μορφωθῶμεν ὅ τε ἀναγνώστης μου καὶ
 »ἐγὼ εἰς τὴν τόσῳ δυσχερῆ τέχνην τοῦ παρατη-
 »ρεῖν τὴν φύσιν. Ἠρχίσαμεν νὰ παρατηρῶμεν τὰς
 »μελισσὰς ἐντὸς μελισσῶνων ὑελίνων, ἐπανελά-
 »θουμεν ὅλα τὰ πειράματα τοῦ Ρεωμύρου, καὶ ἐ-
 »πετύχουμεν τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ὁσάκις με-
 »τεχειρίσθημεν τὰ αὐτὰ μέσα. Ἡ συμφωνία αὕτη
 »τῶν παρατηρήσεων μεγάλως μ' εὐχαρίστησε. . .
 »Ἐνθαζήρουνθέντες ὑπὸ τοῦ πρώτου τούτου δοκι-
 »μίου, προσπαθήσαμεν νὰ κάμωμεν ἐπὶ τῶν με-
 »λισσῶν παρατηρήσεις ἐντελῶς νέας. . . Ἐσχο-
 »μεν δὲ τὴν εὐτυχίαν νὰ ἀνακαλύψωμεν γεγονό-
 »τα ἀξιοσημείωτα, τὰ ὁποῖα διέφυγον τὴν δξυ-
 »δέρκειν τοῦ Swammerdam, τοῦ Ρεωμύρου καὶ
 »τοῦ Bonnet».

Ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ ἄνω
 ῥηθέντος συγγράμματός εὐρίσκουμεν ἀφελεῖς τι-
 νὰς καὶ συγκινητικὰς ἐκφράσεις περὶ τῆς ἄκρας
 ἡδονῆς καὶ τῆς εὐδαιμονίας, τὰς ὁποίας ἡσθάν-
 θη ὁ τυρλὸς τῆς φύσεως παρατηρητής. «Νομίζω,
 »ὅτι δύναμαι νὰ κολλημέσω ἐμαυτὸν ὡς τυχόντα
 »τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ἀναγνώστων μου. Αἱ πα-
 »ρατηρήσεις μου φαίνονται ἐξημερεύσασαι πολλὰ
 »φαινόμενα τῶς ἀνεξήγητα. . . Οἱ περὶ τῆς τῶν
 »μελισσῶν οἰκονομίας πραγματευθέντες συγγρα-
 »φῆεις ἐσχολίχσαν αὐτάς. Οἱ πλείστοι τῶν καλ-
 »λιεργούντων τὰς μελισσὰς παρεδέχθησαν ὡς βά-
 »σιν τῶν πρακτικῶν αὐτῶν ἐνεργειῶν τὰς ἐπι-
 »στημονικὰς ἀρχὰς, ὧν ἀνεγνώρισα τὴν ἀσφά-
 »λειάν, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ φυσιοδίφαι εἶδον μετὰ
 »τινος ἐνδιεφέροντος τὰς προσπάθειάς μου, ὅπως
 »διὰ ῥῆξιν τὸν διπλοῦν πέπλον τὸν περικαλύ-
 »πτοντα ἀπέναντί μου τὰς τῆς φύσεως ἐπισημίας». Ἡ
 »ἐκφρασις αὕτη τοῦ διπλοῦ πέπλου, ἀφορώσα
 »εἰς τὴν τύφλωσιν αὐτοῦ, ἔχει τι τὸ ἰδιαιτέρως
 »συγκινητικόν.

Ὁ δεύτερος οὗτος τόμος τῶν περὶ μελισσῶν
 παρατηρήσεων συνετάχθη σχεδὸν ὀλίγηρος ὑπὸ
 τοῦ Πέτρου Huber, υἱοῦ τοῦ Φραγκίσκου καὶ ἐφ-

γόνου τοῦ Ἰωάννου, ὅστις ἐδοξάσθη μελετῶν τοὺς
 μύρμηκας, ὅπως ὁ πατήρ του ἐδοξάσθη μελετῶν
 τὰς μελισσὰς.

«Ἐἶμαι βεβαίωτερος, ἔλεγε ποτε ὁ Φραγκίσκος
 »Huber τῷ κ. de Candolle, περὶ τῶν ὄσων σὰς
 »διηγοῦμαι ἀφ' ὅσον εἶπατε ὑμεῖς περὶ τῶν ἰδίων
 »σας παρατηρήσεων, διότι ὑμεῖς δημοσιεύετε ὅ,τι
 »μόνοι οἱ ὀφθαλμοὶ σας εἶδον, ἐνῶ ἐγὼ λαμβά-
 »νω τὸν μέσον ὄρον μεταξὺ διαφόρων μαρτυριῶν».

Ἡ ἀκόλουθος φράσις εἰκονίζει τὴν ἀγαθότητα
 τῆς καρδίας τοῦ ἐξόχου φυσιοδίφου. «Ἐν τι οὐ-
 »δέποτε ἡδυνήθη νὰ μάθω, νὰ παύσω ἀγαπῶν
 »ὅ,τι ποτὲ ἠγάπησα».

Ἀπέθανε δ' ὁ Φραγκίσκος Huber τῇ 22 Δε-
 »κεμβρίου 1831, ἄγων τὸ ὀγδοηκοστὸν πρῶτον
 τῆς ἡλικίας ἔτος, ἥτοι ζήσας ἐν ὄλῳ ἐξήκοντα
 καὶ τέσσαρα μὲν ἔτη ἐντελὸς τυρλὸς ἀπὸ δεκαε-
 »πταετοῦς, ἔκτοτε δ' ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη μετὰ
 τῆς ἀπαραμιλλου συζύγου του, καὶ τὸ ἐπίλοιπον
 τῆς ζωῆς ἄνευ τῆς πιστῆς αὐτῷ συντρόφου. Καὶ
 ὅμως ὁ Huber διήλθε τὸν βίον τοῦτον ὡς ἀνὴρ
 ἀγαθός, σοφός, χρήσιμος καὶ ἐν συνόλῳ εὐτυχής.
 Ὅποσον μάθημα διὰ τοὺς τσαύτας ἔχοντας ἀ-
 »φορμὰς εὐδαιμονίας, καὶ ὅμως συνεχῶς μεμψι-
 »μοιροῦντας καὶ κακοδαιμονοῦντας! **

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἐκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλ-
 λικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ].

Συνήχια: 161 σελ. 485.

Ζ'

Μάθημα μουσικῆς.

Ἐἶχον ἀποκτήσει φίλους ἐντὸς τῆς ὑπονόμου.
 Τοιαῦται κοινὰ ἀγωνία ἐνοῦσι τὰς καρδίας, καὶ
 ὅσοι συνέκλυσαν καὶ συνήλπισαν συνδέονται ἀνα-
 »ποσπάστως.

Ὁ θεὸς Γασπάρ καὶ ὁ δάσκαλος πρὸ πάντων
 μὲ ἠγάπησαν πολὺ· καὶ ὁ μηχανικός, ἂν καὶ μὴ
 »συγκατακλεισθεὶς μετ' ἡμῶν, ἔτρεφε πρὸς ἐμὲ
 αἰσθήματα πατρὸς σώσαντος τὸ παιδίον του ἀπὸ
 τῶν δυνάων τοῦ θανάτου. Μὲ προσεκάλεσεν εἰς
 τὴν οἰκίαν του, καὶ εἰς τὴν θυγατέρα του ἠναγ-
 κάσθη νὰ διηγηθῶ ὅσα μᾶς συνέβησαν ἐπὶ τῆς
 »μακρῆς ἡμῶν καθειρέξεως ἐντὸς τοῦ ὄχρου.

«Ὅλοι ἤθελον νὰ μὲ κρατήσωσιν εἰς Βάρσας.

— Θὰ σοὶ εὖρω ἕνα σκαπανέα, μοὶ ἔλεγεν ὁ
 θεὸς Γασπάρ, καὶ θὰ μείνωμεν πάντοτε δμοῦ.

— Ἄν θέλῃς, σοὶ δίδω θέτιν εἰς τὰ γραφεῖα,
 μοὶ ἔλεγεν ὁ μηχανικός.

Ἐἰς τὸν θεῖον Γασπάρ ἐφαίνετο φυσικώτατον
 νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, ὅπου ἐμελ-
 »λεν ὁ ἴδιος πάλιν νὰ καταβῆ, μετὰ τῆς ἀμερι-
 »μίας τῶν εἰθισμένων ν' ἀψφῶσι καθ' ἐκάστην
 τὴν κίνδυνον. Ἄλλ' ἐγὼ οὔτε τὴν ἀκηδεῖαν οὔτε
 τὸ θάρρος τοῦ εἶχον, καὶ ἥμισυ ἡμῖν διαθεθε-
 »μένος νὰ ἐπαναλάβω τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὄστου.
 Ὁραῖον πρᾶγμα τὸ μεταλλεῖον, περιεργότατον,

“Όταν ἤρχόμεθα ἐκ Παρισίων εἰς Βάρσας, εἶχον ἀρχίσει τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Ματτία· τῷ ἐδίδασκον ν’ ἀναγινώσκη, ὡς καὶ τῷ ἔμαθον τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς μουσικῆς. Ἐκ Βαρσῶν εἰς Κλερμόντον ἐξηκολούθησα τὴν διδασκαλίαν μου.

Εἶτε διότι δὲν ἤμην καλὸς διδάσκαλος, — ὅπερ πολὺ πιθανόν, — εἶτε διότι ὁ Ματτίας δὲν ἤτον καλὸς μαθητῆς, — ὅπερ πιθανόν καὶ αὐτό, — τὸ βέβαιον ὅτι αἱ πρόοδοι εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφὴν ὑπῆρξαν βραδεῖαι καὶ δύσκολοι, ὡς ἦδη τὸ εἶπον.

Μάτην ἐπεμελεῖτο ὁ Ματτίας, μάτην προσεκόλλα τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὸ βιβλίον· ἀνεγίνωσκε παντοῖα καὶ παράδοξα, τιμῶντα τὴν φαντασίαν μᾶλλον ἢ τὴν ἐπιμελείαν του.

Τότε ἐνόησε ἡ ἀνυπομονησία μὲ κατελάμβανε, καὶ κτυπῶν τὸ βιβλίον, ἀνέκραζον μετ’ ὀργῆς ὅτι ἔχει ξηρὰν τὴν κεφαλήν.

Ἐκεῖνος δὲ, χωρὶς νὰ θυμώσῃ, μ’ ἐκύτταζε διὰ τῶν μεγάλων γλυκῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ μειδιῶν,

— Ἀληθὲς εἶναι, ἔλεγε. Μπλακὴν τὴν ἔχω ὅταν τὴν κτυποῦν. Ὁ Γαροφόλης δὲν ἤτον ἀνόητος, καὶ εὐθὺς τὸ εἶδε.

Πῶς νὰ ἐξακολουθῶ ὀργιζόμενος μετὰ τοιαύτην ἀπόκρισιν; Ἐγέλων, καὶ ἠρχίζομεν πάλιν τὸ μάθημα.

Ἄλλ’ ὡς πρὸς τὴν μουσικὴν δὲν παρουσιάσθησαν αἱ αὐταὶ δυσκολίαι, καὶ ἀμέσως ἀπ’ ἀρχῆς παράδοξοι ἦσαν τοῦ Ματτία αἱ πρόοδοι, καὶ τοσαῦται, ὥστε μετ’ ὀλίγον ἤρχισε νὰ μ’ ἐκπλήττη ἐνόησε διὰ τῶν ἐρωτήσεών του, καὶ ἔπειτα ἤρχισε νὰ μὲ στενοχωρῇ, καὶ πολλάκις νὰ μὲ φέρῃ εἰς ἀμηχανίαν, ὥστε νὰ μὴ ἤξεύρω τί ν’ ἀποκριθῶ.

Ὁμολογῶ ὅτι τοῦτο μ’ ἐπέιραζε καὶ μ’ ἐταπεινοῦ. Ἐθεώρουν ἑμαυτὸν σπουδαίως ὡς καθηγητὴν, καὶ εὕρισκον δεινὸν νὰ μοὶ ἀπευθύνῃ ὁ μαθητῆς μου ζητήματα καὶ νὰ μὴ ἤξεύρω τὴν λύσιν των. Μοὶ ἐφάνετο μέχρι τινὸς ὡς ἂν μ’ ἔκλεπτε.

Καὶ δὲν ἦτον φειδωλὸς ἐρωτήσεων ὁ μαθητῆς μου.

— Δικτὶ δὲν γράφεται ὅλη ἡ μουσικὴ εἰς τὴν αὐτὴν κλεῖδα;

— Δικτὶ μεταχειρίζονται τὰς διέσεις ἀναβαίνοντες καὶ τὰς ὑφέσεις καταβαίνοντες;

— Δικτὶ ὁ πρῶτος καὶ τελευταῖος ρυθμὸς τῶν μουσικῶν τεμαχίων δὲν περιέχουσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν χρόνων ὅσον οἱ ἐπίλοιποι;

— Δικτὶ ἐντείνουσι τὸ βιολίον κατὰ τινὰς τόνους μᾶλλον ἢ κατ’ ἄλλους;

Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἐρώτησιν ἀπήντησα ἀξιοπρεπῶς ὅτι τὸ βιολίον δὲν ἦτον τὸ ὄργανόν μου, καὶ ποτὲ δὲν ἐφρόντισα νὰ μάθω πῶς πρέπει νὰ τὸ ἐντείνωσιν ἢ νὰ μὴ τὸ ἐντείνωσι· καὶ εἰς τοῦτο τίποτε δὲν εἶχεν ὁ Ματτίας ν’ ἀποκριθῇ.

Ἄλλὰ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον δὲν ἐδυνάμην ν’ ἀπαλλαγῶ καὶ ὡς πρὸς τὰ ζητήματα τ’ ἀφορῶντα τὰς κλεῖδας καὶ τὰς ὑφέσεις, διότι αὐταὶ ἀπέβλεπον αὐτὴν τὴν μουσικὴν, τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς. Ἦμην καθηγητῆς τῆς μουσικῆς, καθηγητῆς τῆς παραλλαγῆς, καὶ ἔπρεπε ν’ ἀποκριθῶ, ἢ, τὸ συνησθαινόμην, ἤθελον ἀπολέσει πάσαν ἐπιβρόχην ἐπὶ τοῦ μαθητοῦ μου, καὶ πάσαν αὐτοῦ ὑπόληψιν εἰς τὸν διδάσκαλον· ἀλλ’ ἐγὼ ἤθελον πολὺ νὰ διατηρήσω καὶ τὴν ἐπιβρόχην μου καὶ τὴν ὑπόληψιν του.

Ὅταν λοιπὸν δὲν ἤξευρον τί ν’ ἀποκριθῶ, τὰ διώρονον καθὼς ὁ θεὸς Γασπάρ, ὅτε τὸν ἠρώτησα τί εἶναι γαιάνθρακες, καὶ μοὶ ἀπεκρίθη ἀποφθεγματικῶς· εἶναι ἄνθρακες εὕρισκόμενοι εἰς τὴν γῆν.

Ὅχι ἤττον ἐπισήμως ἀπήντων καὶ ἐγὼ εἰς τὸν Ματτίαν, ὅταν δὲν εἶχον τί νὰ τῷ ἀπαντήσω.

— Οὕτως εἶναι, διότι οὕτω πρέπει νὰ εἶναι. Εἶναι νόμος.

Τοῦ Ματτία ὁ χαρακτὴρ δὲν ἦτον τοιοῦτος ὥστε νὰ ἐπαναστῇ κατὰ νόμου· ἀλλ’ ὁ τρόπος καθ’ ὃν μ’ ἐθεώρει τότε ἀνοίγων τὸ στόμα καὶ διαστέλλων τοὺς ὀφθαλμούς δὲν μοὶ ἦτον παντάπασι κολακευτικὸς, καὶ μοὶ ἀπεδείκνυσεν ὅτι δὲν εἶχον λόγον νὰ κομπάζω δι’ ἑμαυτόν.

Πρὸ τριῶν ἡμερῶν εἶχομεν ἐγκαταλίπει τὰς Βάρσας, ὅταν μοὶ ἐπρότεινε τοιοῦτου εἶδους τινὰ πρότασιν· ἐγὼ δ’ ἀντὶ εἰς τὸ διακτὶ του ν’ ἀποκριθῶ, «δὲν ἤξεύρω», ἀπήντησα ἡγεμονικῶς· «διότι οὕτως εἶναι».

Τότε ἐφάνη ὁ νοῦς του ὡς ἀπησυχολημένος, καὶ δι’ ὅλης τῆς ἡμέρας δὲν ἠδυνήθη ν’ ἀποσπάσω ἀπ’ αὐτοῦ οὐδὲ λέξιν, ὅπερ ἦτον ἱκανῶς παράδοξον, διότι εἶχε πάντοτε διαθέσιν νὰ φλυαρῇ καὶ νὰ γελάῃ.

Ἐπέμεινα δὲ τόσον, ὥστε μέχρι τέλους ὠμίλησε.

— Βεβαίως, εἶπεν, εἶσαι καλὸς καθηγητῆς, καὶ πιστεύω ὅτι κάνεις ὡς σὺ δὲν θὰ μ’ ἐδίδασκεν ὅ,τι ἔμαθον. Ὁμῶς...

— Τί, ὅμως; ...

— Ὁμῶς, ἴσως μερικὰ πράγματα δὲν τὰ γνωρίζεις. Τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς σοφωτέρους· δὲν εἶναι ἀληθές; Ὅταν μ’ ἀποκρίνεται «τοῦτο εἶναι διότι τοῦτο εἶναι», ἴσως ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι λόγοι, καὶ δὲν τοὺς λέγεις, διότι ποτὲ κάνεις δὲν σοὶ τοὺς εἶπεν. Οὕτω σκεπτόμενος λοιπὸν, εἶπα ὅτι ἂν θέλης ἠμποροῦμεν ν’ ἀγοράσωμεν, ὅχι ἀκριβῶς, ἐν βιβλίον ὅπου νὰ περιέχωνται τὰ στοιχεῖα τῆς μουσικῆς.

— Τοῦτο εἶναι ὀρθόν.

— Δὲν εἶναι ἀληθές; Τὸ ἤξευρον ὅτι θὰ σοὶ φανῇ ὀρθόν. Δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἤξεύρης ὅλα ὅσα περιέχονται εἰς τὰ βιβλία, ἀρ’ οὐ δὲν ἐσπούδασες εἰς τὰ βιβλία.

— Καλὸς διδάσκαλος εἶναι προτιμότερος τῶν καλητέρων βιβλίων.

Ὡς δ' ἐμένομεν θεωροῦντες τὸ πρόσωπον τοῦτο τῆς οἰκίας, ἐξ οὗ μᾶλλον ἐδύνατο νὰ εἰκάσῃ τις κουρέως ἐργαστήριον, ἐπέρασέ τις πλησίον ἡμῶν, καὶ τὸν ἠρωτήσαμεν ποῦ κατοικεῖ ὁ κ. Ἐσπινασούς.

— Ἐκεῖ, εἶπεν ὁ διαβάτης, δεικνύων τὸ κουρεῖον.

Ἀλλὰ καὶ διατί μουσικοδιδάσκαλος νὰ μὴ κατοικήῃ εἰς κουρέως;

Βισήθημεν λοιπόν. Διηρθετο δὲ τὸ ἐργαστήριον εἰς δύο ἴσα μέρη· εἰς τὰ δεξιά, ἐπὶ σανίδων ἦσαν τειθειμένοι ψήκτραι καὶ βούρσαι, κτένια, μικρὰ ἀγγεῖα χρυσμάτων καὶ μύρων, καὶ σάπωνες· εἰς δὲ τ' ἀριστερά, ἐπὶ βάρθρου παρὰ τὸν τοῖχον ἔκειντο ἢ ἐκρέμαντο ὄργανα μουσικά, βάρβιτοι ἢ βιολία, εὐθύαυλοι, σάλπιγγες κλειδιῶται.

— Ὁ κ. Ἐσπινασούς; ἠρώτησεν ὁ Ματτίας.

Ἀνθρωπος μικρόσωμος, ζωηρός καὶ ἀεικίνητος ὡς πτηνόν, ζυρίζων κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην χωρικὸν καθήμενον ἐντὸς καθέδρας, ἀπεκρίθη διὰ φωνῆς βαρυτόνου.

— Ἐγὼ εἶμαι.

Ἐξήρξα τότε βλέμμα εἰς τὸν Ματτίαν ἵνα τῷ εἰπῶ ὅτι ὁ κουρέως μουσικός δὲν ἦτον ὁ ἄνθρωπος ὅστις θὰ μᾶς ἐδίδεν τὸ ποθοῦμενον μάθημα, καὶ ὅτι θὰ ἐσπαταλῶμεν μάτην τὰ χρήματά μας ἂν εἰς αὐτὸν τὰ ἐδίδομεν· ἀλλ' ἀντὶ νὰ μ' ἐννοήσῃ καὶ νὰ μ' ὑπακούσῃ, ὁ Ματτίας ἐκάθησεν εἰς ἐν σκαμνίον, καὶ μετ' ἤθους ἀδιστακτοῦ τῷ εἶπε·

— Θέλετε νὰ μοὶ κόψητε τὰ μαλλία ἀφ' οὗ ζυρίσῃτε τὸν κύριον;

— Βεβαίως, νεανία, καὶ σὰς ζυρίζω ἀκόμη, ἂν θέλετε.

— Εὐχαριστῶ, ὄχι σήμερα· τὴν προσεχῆ φορὰν ὅταν πάλιν ἔλθω.

Ἦσαν ὅλως ἐκπεπληγμένοι διὰ τὴν ἐτοιμότητα τοῦ Ματτία, ἐκείνος δὲ μοὶ ἐξήρξα κλοπιμαῖον βλέμμα, ὡς ἵνα μ' εἰπῇ νὰ περιμεῖνω μίαν στιγμὴν πρὶν θυμῶσω.

Μετ' ὀλίγον δ' ὁ Ἐσπινασούς ἀπεξέβρισε τὸν χωρικὸν του, καὶ τὸ χειρόμακτρον εἰς τὰς χεῖρας, ἦλθε νὰ κουρέυσῃ τὸν Ματτίαν.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Ματτίας, ἐν ᾧ ὁ ἄλλος τῷ ἔδενε τὸ χειρόμακτρον ὑπὸ τὸν τράχηλον, ἔχομεν φιλονεικίαν ὁ σύντροφός μου κ' ἐγὼ, καὶ ἠξέουρομεν ὅτι εἴθε περίφημος μουσικός, ὥστε θὰ ἡμπαρόσετε νὰ μᾶς εἰπῆτε τὴν γνώμην σας περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφωνίας μας.

— Ἄς ἰδῶμεν τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφωνίας σας, νεανία.

Τότε ἐνόησα τίς ἦτον ὁ σκοπὸς τοῦ Ματτία· πρῶτον ἤθελε νὰ ἰδῇ ἂν ὁ μουσικός κουρέως ἦτον ἱκανὸς ν' ἀποκριθῇ εἰς τὰς ἐρωτήσεις του, καὶ ἔπειτα, ἂν αἱ ἀπαντήσεις ἦσαν ἐπαρκεῖς, νὰ λάβῃ τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς ἐπὶ τῇ τιμῇ μίαν κουρέας. Πονηρὸς ἦτον ὁ Ματτίας τῇ ἀληθείᾳ.

— Διατί, ἠρώτησεν ὁ Ματτίας, ἐντείνουσι τὸ

βιολίον εἰς τινὰς τόνους μᾶλλον καὶ ὄχι εἰς ἄλλους;

Ἐνόμισα ὅτι ὁ κουρέως, ὅστις κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπέρα τὸ κτένιον εἰς τὴν μακρὰν κόμην τοῦ Ματτία, θὰ ἐδίδεν ἀποκριθῆναι τινὰ ὡς τὰς ἐδικὰς μου, καὶ ἦδη ἐγέλων κατ' ἐμαυτὸν ὅταν ἔλαβε τὸν λόγον.

— Ἐπειδὴ, εἶπεν, ἡ δευτέρα χορδὴ ἀριστεροῦθεν τοῦ ὄργάνου δίδει τὸν τόνον *la* εἰς τὴν τακτικὴν διαπασῶν, αἱ λοιπαὶ χορδαὶ πρέπει νὰ ἐντείνωνται οὕτως, ὥστε νὰ δίδωσι τοὺς τόνους ἀπὸ διὰ πέντε εἰς διὰ πέντε, ἤτοι *sol* ἢ τετάρτη χορδὴ, *ré* ἢ τρίτη, *la* ἢ δευτέρα, καὶ *mi* ἢ πρώτη ἢ ἡ ἑπτάτη.

Τότε δὲν ἐγέλασα πλέον ἐγὼ, ἀλλ' ἐγέλασεν ὁ Ματτίας. Ἐχλεύαζεν ἀρὰ γε τὸ ἐκπεπληγμένον μου ἦθος; ἢ ἔχαιρε μόνον διότι ἔμαθεν ὅ,τι ἤθελε νὰ μάθῃ; Ὅπως δ' ἦτοτε ἐξεκαρδίζετο.

Τὸ κατ' ἐμὲ δ' ἔμενον κεχηνῶς βλέπων τὸν κουρέα τοῦτον ὅστις, ἐν ᾧ ἐστρέφετο περὶ τὸν Ματτίαν καὶ ἀνοιγοέκλειε τὴν ψαλλίδα του, ἐπρόφρε συγχρόνως τὴν μικρὰν ταύτην διδασκαλίαν, ἥτις μοὶ ἐφαίνετο θαυμασία.

— Λοιπόν, εἶπε διακόψας τὸ ἔργον του καὶ σταθεὶς ἐμπρὸς μου, ἐλπίζω ὅτι δὲν εἶχεν αὐτὸς ἄδικον.

Ἐν ὅσῳ διήρκεσεν ἡ κούρευσις, ὁ Ματτίας δὲν ἔπαυεν ἐρωτῶν, καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις ὁ κουρέως ἀπάντηα ἐπίσης ἀσφαλῶς καὶ εὐκόλως ὡς περὶ τοῦ βιολίου.

Ἀλλὰ μετὰ τὰς ἀπαντήσεις ἤρχισε καὶ αὐτὸς νὰ ἐρωτᾷ, καὶ δὲν ἤργησε νὰ μάθῃ πρὸς τίναν σκοπὸν ἤλθομεν πρὸς αὐτόν.

Τότε καὶ αὐτὸς ἐξεκαρδίσθη.

— Καλὰ παιδάρι! ἔλεγε. Τί νόστιμα!

Ἐπειτα δὲ ἠθέλησε νὰ τῷ παίξῃ τίποτε ὁ Ματτίας, ὅστις βεβαίως τῷ ἐφαίνετο νοστιμώτερος ἀπ' ἐμέ· καὶ ὁ Ματτίας, χωρὶς νὰ διστασῇ, ἔλαβε τὸ βιολίον καὶ ἤρχισε νὰ παίξῃ ἕνα χορδόν.

— Καὶ δὲν γνωρίζεις οὔτε ἐν σημεῖον τῆς μουσικῆς! ἀνέκραξεν ὁ κουρέως κτυπῶν τὰς χεῖρας καὶ ἐνικῶς ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Ματτίαν ὡς ἂν τὸν ἐγνώριζε πρὸ πολλοῦ.

Εἶπον ὅτι ὑπῆρχον ὄργανα κείμενα ἐπὶ βάρθρου καὶ ἄλλα εἰς τὸν τοῖχον κρεμάμενα. Ὁ Ματτίας τελειώσας ὅ,τι ἔπαιζεν εἰς τὸ βιολίον, ἐπῆρεν ἕνα εὐθύαυλον.

— Παίζω, εἶπε, καὶ τὸν εὐθύαυλον καὶ τὴν κλειδοσάλπιγγα.

— Ἐλα, παίξε, εἶπεν ὁ Ἐσπινασούς.

Καὶ ὁ Ματτίας ἔπαιζεν ἀνὰ ἕνα σκοπὸν εἰς ἕκαστον τῶν ὄργάνων τούτων.

— Τὸ παιδάριον τοῦτο εἶναι θαῦμα τοῦ αἰῶνος, ἀνέκραξεν ὁ Ἐσπινασούς. Ἄν θέλῃς νὰ μείνῃς πλησίον μου, θὰ σ' ἀναδείξω μέγαν μουσικόν· ἀκούεις; μέγαν μουσικόν! Τὸ πρῶτ' θὰ ζυρίξῃς μετ' ἐμοῦ τοὺς ἐργαζόμενους ἐδῶ, καὶ τὸ ἐ-